

แหล่งสารสนเทศวิชาการแบบเปิด Open Access (OA) scholarly Databases

โดย รังสิมา เพ็ชรเม็ดใหญ่

กุมภาพันธ์ 2551

Human Genome Project Information

ในขณะนี้การสื่อสาร เผยแพร่ผลงานวิจัยตีพิมพ์ของวงการวิจัย/วิชาการทั่วโลก มีการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ คือ การเกิดแหล่งสารสนเทศวิชาการแบบเปิด Open Access มากมาย โดยในช่วงเวลาที่ผ่านมานี้มีการประกาศข่าวเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ Open Access จาก สมาคมวิชาชีพ สำนักพิมพ์ หรือ หน่วยงานรัฐบาล อย่างต่อเนื่อง จำนวน Open Journal มีเพิ่มขึ้นอย่างสม่ำเสมอตลอดเวลา รวมถึงมีรูปแบบใหม่ของการตีพิมพ์เพิ่มมากขึ้น

จากธรรมเนียมเก่าและเทคโนโลยีสมัยใหม่ได้มาบรรจบกัน ทำให้เกิดความเป็นไปได้ อย่างที่ไม่เคยเกิดมาก่อน ก่อให้เกิดผลประโยชน์แก่สาธารณชน (Public good) ธรรมเนียมเก่าคือ ความเต็มใจของนักวิทยาศาสตร์/นักวิจัย ที่จะตีพิมพ์ผลงานวิจัยของตนเองในวารสารวิชาการโดยไม่ต้องจ่ายเงิน ส่วน เทคโนโลยีสมัยใหม่คืออินเทอร์เน็ต

ผลประโยชน์แก่สาธารณชน ที่เกิดขึ้น คือ การเข้าถึงบทความวารสารที่ผ่านการตรวจสอบในรูปแบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ที่มีเผยแพร่อย่างกว้างขวางทั่วโลกเปิดให้เข้าถึงอย่างอิสระ ไม่มีค่าใช้จ่ายสำหรับกลุ่มคนทุกประเภท การขจัดปัญหาในการเข้าถึงเอกสารวิชาการเหล่านี้สามารถช่วยให้ เกิดอัตราเร่ง ในเรื่อง การวิจัย ช่วยเสริมสร้าง การศึกษาแบ่งปันการเรียนรู้ระหว่างกลุ่ม รั่วราย และ กลุ่มยากจน เป็นการเผยแพร่สื่อออนไลน์ แบบไม่มีข้อจำกัด ไม่มีการกีดกันหรือ ควบคุม จากระบบลิขสิทธิ์ เปิดให้เข้าถึงได้ฟรี เรียกว่า Open Access (OA)

วงการวิชาการไทยควรรับรู้ และติดตามเรื่องนี้ ให้เท่าทัน เพื่อประโยชน์ในการเข้าใช้/เข้าถึงได้แบบฟรี ห้องสมุดควรจัดและน่านักวิจัยให้รู้จัก และจัดบริการเพื่ออำนวยความสะดวกให้เข้าถึง ได้อย่างรวดเร็วและง่ายดาย รวมทั้งห้องสมุดจะมีแหล่งสารสนเทศวิชาการที่มีคุณภาพ แบบไม่เสียค่าใช้จ่ายในการบอกรับเพิ่มขึ้นจากแหล่งข้อมูลวิชาการเชิงพาณิชย์ที่ต้องจ่ายค่าบอกรับเป็นสมาชิกในราคาที่สูงมาก เพื่อให้บริการแก่ผู้ใช้เพิ่มมากขึ้น อีกด้วย

บทความนี้ เป็นการแนะนำแหล่งสารสนเทศแบบ OA ที่มีชื่อเสียงระดับโลก พร้อมทำการเชื่อมโยง เพื่อให้เข้าถึงแต่ละแหล่ง ศวท.ขอเชิญชวนชุมชนวิจัยทดลองเข้าใช้แหล่งข้อมูล OA ในแต่ละสาขาวิชา ตามความสนใจดังรายละเอียดของแต่ละแหล่ง ดังต่อไปนี้

Google รวบรวมรายชื่อแหล่งข้อมูล Open Access ทำการเชื่อมโยงรวม 53 แหล่ง
http://www.google.com/Top/Science/Publications/Archives/Free_Access_Online_Archives/

Google Scholar <http://scholar.google.com/> บริการเอกสารวิชาการจากสำนักพิมพ์ต่างๆ

Directory of Open Access Journal , DOAJ โดย ห้องสมุดมหาวิทยาลัย LUND ประเทศ สวีเดน รวบรวมรายชื่อ วารสาร OA ในทุกสาขา มากกว่า 2,700 ชื่อ ที่ <http://www.doaj.org/>

Bioline International : <http://www.bioline.org.br/> เป็นการดำเนินการร่วมกันระหว่าง ห้องสมุด มหาวิทยาลัยโตรอนโต ประเทศแคนาดา ร่วมกับ ประเทศบราซิล และสหราชอาณาจักร เป็นเนื้อหาในสาขาการแพทย์เช่น โรคเขตร้อน โรคติดต่อ โรคอุบัติใหม่

BioMed Central The Open Access Publisher <http://www.biomedcentral.com/> บริการ วารสาร 186 ชื่อที่ผ่านการตรวจสอบ เปิดรับสมาชิกที่ต้องการตีพิมพ์วารสารร่วมกันในเครือข่าย เน้นสาขา Biomedical

PubChem <http://pubmed.ncbi.nih.gov> โดย US. Natl. Libraray of Medicine , NLM ให้บริการข้อมูล เกี่ยวกับ สารเคมี ในเรื่อง Compound , Substance , Bioassay , Chemical Structure

Chemistry Central <http://www.chemistrycentral.com/> บริการข้อมูลงานวิจัยสาขาเคมี โดยสำนักพิมพ์ OA ชื่อ BioMed Central

PUBMED <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/sites/entrez> โดย US. Natl. Libraray of Medicine , NLM บริการข้อมูลงานวิจัย สาขาแพทยศาสตร์ และ สาขาที่เกี่ยวข้อง

ERIC <http://www.eric.ed.gov/> โดย US Dept. of Education สาขาการศึกษา

HighWire Press <http://highwire.stanford.edu/> โดยห้องสมุด มหาวิทยาลัย Stanford จัดเก็บบทความวิชาการฉบับเต็มจากวารสาร มากถึง 1101 ชื่อ ที่ผ่านการตรวจสอบ มีบทความให้สืบค้นหาราว 1.8 ล้านเรื่อง

CERN Document Server / CDS <http://cdsweb.cern.ch/> บริการ รายการบรรณานุกรม รว 8 แสนเรื่อง ซึ่งมี เอกสารฉบับเต็ม 3.6 แสนรายการ ในสาขา Particle Physics

arXiv <http://arxiv.org/> โดยห้องสมุด มหาวิทยาลัย Cornell บริการ เอกสารประเภท OA ประมาณ 4.4 แสน รายการ ใน สาขา Physics , Mathematics , Computer Science , Quantitative Biology and Statistics ก่อตั้งตั้งแต่ปี 1991 ถือเป็นแหล่งสารสนเทศ OA ที่เก่าแก่ที่สุดแห่งหนึ่ง

AGRICOLA (AGRICultural Online Access) <http://agricola.nal.usda.gov/> โดยห้องสมุดเกษตรศาสตร์แห่งชาติ สหรัฐอเมริกา National Agricultural Library

AGRIS <http://www.fao.org/agris/> โดย องค์การ FAO สหประชาชาติ บริการข้อมูลสาขาเกษตรทั่วโลก

Human Genome Project , HGP โดยรัฐบาลสหรัฐอเมริกา Dept. of Energy , DOE ร่วมกับ Natl. Institute of Health , NIH ให้บริการข้อมูลเรื่อง Genome , Genomics , Chromosome , Gene http://www.ornl.gov/sci/techresources/Human_Genome/home.shtml

SciELO บริการข้อมูลสาขาวิทยาศาสตร์สหสาขาวิชา ของกลุ่มประเทศทวีปอเมริกาใต้ ได้แก่ บราซิล ชิลี อาร์เจนตินา โคลัมเบีย คิวบา เวเนซุเอล่า ร่วมกับประเทศสเปน และ โปรตุเกส <http://www.scielo.org/index.php?lang=en>

African Journal OnLine , AJOL โดยการสนับสนุนจากองค์กร INASP , NISC เน้นเนื้อหาการวิจัยสาขาวิทยาศาสตร์และแพทยศาสตร์ ของทวีปแอฟริกา <http://www.ajol.info/>

CiteSeer บริการห้องสมุดดิจิทัลในเนื้อหา Computer & Information Science รวมทั้งให้ข้อมูลการอ้างอิง <http://citeseer.ist.psu.edu/> บริหารโดย มหาวิทยาลัย เพนซิลวาเนีย

E-Print Repository , Australia เป็นบริการ Open Access Initiative อันดับแรกของประเทศออสเตรเลีย <http://dspace.anu.edu.au/handle/1885/44441> บริหารโดย มหาวิทยาลัยแห่งชาติ ANU

Budapest Open Access Initiative , BOAI โครงการความร่วมมือหน่วยงานราว 5000 หน่วยทั่วโลก โดยการสนับสนุนของมูลนิธิโซรอส <http://www.so.org/openaccess/>

Microsoft Live Academic Search บริษัทไมโครซอฟต์ เปิดบริการเมื่อ เมษายน 2006 <http://www.live.com/?searchonly=true&mkt=th-TH> บริการสืบค้นหาข้อมูลวิชาการต่างๆ จากสำนักพิมพ์ องค์กรวิจัย หน่วยงานต่างๆ

Open J-Gate ประเทศอินเดีย บริการวารสาร ประเภท OA ราว 4500 ชื่อ บริหารโดย หน่วย Informatic , India <http://www.openj-gate.com/>

HAL France , The Central French Open Access Repository ประเทศฝรั่งเศส โดย หน่วยงาน Centre National de la Recherche Scientifique (CNRS) ข้อมูลสาขา Life Science / Biomedical <http://halshs.archives-ouvertes.fr/halshs-00098134/en/>

DRIVER (Digital Repository Infrastructure Vision for European Research) โดย The European Commission ด้วยความร่วมมือกับ สถาบันวิจัยของยุโรป 9 แห่ง <http://www.driver-repository.eu/> เน้นเนื้อหาทุกสาขาวิทยาศาสตร์ ของทวีปยุโรป

The Encyclopedia of Earth , EOE โดย Digital Universe Foundation บริการสารานุกรม ในสาขา Earth <http://www.digitaluniverse.net/>

China Open Resources for Education , CORE บริการเอกสารการวิจัยสาขาการศึกษา ของประเทศจีน <http://www.core.org.cn/en/index.htm>

Cogprints - <http://cogprints.ecs.soton.ac.uk/>
ให้บริการเอกสารวิชาการแบบ preprints และ reprints ในสาขา Cognitive Science ในรูปดิจิทัลแบบออนไลน์ ผู้แต่งบทความสามารถนำบทความวิชาการเข้าระบบได้หลังจากลงทะเบียน

ADS (Astrophysics Data System) โดยหน่วยงาน The Smithsonian / NASA <http://adsabs.harvard.edu/> ร่วมกับมหาวิทยาลัย Harvard ประกอบด้วยเอกสาร 5.5 ล้านรายการ บรรณานุกรม มีเอกสารฉบับเต็มประมาณครึ่งหนึ่ง

ประเภทของแหล่งสารสนเทศวิชาการแบบเปิด OA แบ่งตามประเภทสิ่งพิมพ์

หนังสือแบบเปิด Open Access Book

Million Book Project www.archive.org/details/millionbooks

โดย Carnegie Mellon University (CMU) ให้ทุนสนับสนุนโดย US National Science Foundation (NSF) มีหน่วยงานพันธมิตรจากหลายประเทศ เช่น จีน อินเดีย อียิปต์ มี Scanning Center 22 แห่ง (18 แห่ง อยู่ในจีน) หนังสือที่นำบริการในแบบดิจิทัลนี้ ได้รับอนุญาตลิขสิทธิ์แล้ว จากหลากหลายภาษา เช่น ภาษาจีน สันสกฤต ฮินดี รวมทั้งมีโครงการแปลเป็นภาษาอังกฤษต่อไป

The National Academies Press (NAP) www.nap.edu

ให้บริการหนังสือฟรี ประมาณ 3400 ชื่อ ในสาขาวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ พลังงาน วิศวกรรมศาสตร์ สิ่งแวดล้อม อาหาร การแพทย์ ฯลฯ

Project Gutenberg : Free Electronic Book (E-Book) www.gutenberg.org

ริเริ่มและพัฒนาโดย Michael Hart ตั้งแต่ปี 1971 ตัวอย่าง e book รุ่นแรกๆ ได้แก่ The United States Declaration of Independence / Bill of Rights / Constitution / The King James Bible/ Alice's adventures in wonderland / Peter Pan / Works of Shakespeare etc. ปัจจุบันให้บริการหนังสือราว 20,000 ชื่อเรื่อง มีการขอบริจาคเงินและอาสาสมัคร เพื่อให้โครงการยั่งยืน

Google Book Search ชื่อเดิม Google Print <http://books.google.com>

เปิดตัวครั้งแรกที่งาน Frankfurt Book Fair เมื่อ เดือน ตุลาคม ปี 2004 ขณะนี้โครงการอยู่ในระยะเบต้า มีพันธมิตรรุ่นแรกคือ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยขนาดใหญ่ เช่น Stanford / Michigan / Oxford / Harvard / New York Public Library มีรายงานว่า Google ได้ทำการแปลงหนังสือให้เป็นที่ดิจิทัลประมาณ 1 ล้าน เล่ม

Hawaii International Conference System Sciences : Digital library (HICSS)
www.hicss.hawaii.edu

ให้บริการรายงานการประชุมแบบดิจิทัล Digital library of Proceeding Papers ซึ่งเป็นการประชุมในสาขา Information , Computer and System Science ตั้งแต่ ปี ค.ศ.1995 เป็นต้นมา

Ebrary Discover : www.ebrary.com

บริการหนังสือประเภท E-Book ราว 120,000 ชื่อเรื่อง จากสำนักพิมพ์ชั้นนำของโลก ราว 285 แห่ง ให้บริการหลากหลายรูปแบบ ทั้ง การบอกรับเป็นสมาชิก ขอซื้อเฉพาะบางรายการ ให้เหมาะสมกับงบประมาณ มีการพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัล ให้แก่ ห้องสมุด สำนักพิมพ์ ผู้ที่ต้องการเผยแพร่เนื้อหาของตนเอง ฯลฯ

หนังสืออ้างอิงแบบเปิด Open Access Reference Collection

Encyclopedia Britannica Concise <http://concise.britannica.com>

สารานุกรมบริเตนนิกา แบบรวบรัด บริการบทความราว 28,000 เรื่อง

MSN Encarta : Online Encyclopedia , Dictionary , Atlas <http://encarta.msn.com>
โดยบริษัทไมโครซอฟต์ ให้บริการ **Encyclopedia** ประกอบด้วย สารานุกรม 42,000 เรื่อง / Archives
ข้อมูลเหตุการณ์สำคัญในอดีต ตั้งแต่ปี 1938- ปัจจุบัน / Sidebars ข่าวแบบสั้น ข้อมูลเอกสารประวัติศาสตร์
คำปราศรัยที่สำคัญ / Literatures วรรณคดี
Dictionary พจนานุกรม ประกอบด้วย Thesaurus / Translation **Atlas** แผนที่

Cambridge : Dictionaries Online <http://dictionary.cambridge.org>
พจนานุกรมแคมบริดจ์ โดยสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย แคมบริดจ์

Info Please Encyclopedia <http://www.infoplease.com/>
บริการข้อมูล ประเภท Almanacs , Atlas , Biography , Dictionary , Thesaurus , Countries ,
Timelines , Campaign 2008 (USA. President Election)

Bartleby.com www.bartleby.com
บริการข้อมูลอ้างอิงประเภทต่างๆ คือ Reference / Verse / Fiction / Nonfiction / Biography /
Definition / Quotation / Poem /

วิทยานิพนธ์ แบบเปิด **Open Access Theses / Dissertation**

**Electronic Theses NTLTD (Networked Digital Library of These and
Dissertations)** <http://www.ndltd.org/>
บริการข้อมูลวิทยานิพนธ์ ระดับปริญญาโทและเอก ของ มหาวิทยาลัยเครือข่าย ราว 200 แห่ง ในสหรัฐอเมริกา
และอื่นๆ บริหารจัดการโดย Virginia Technology

Dspace MIT Library <http://dspace.mit.edu/>
ห้องสมุด สถาบันเทคโนโลยีแมสซาชูเซต ให้บริการวิทยานิพนธ์ของสถาบัน ราว 14,000 เรื่อง รวมทั้ง
ผลงานวิจัยของ สถาบัน ใน ระบบ Institutional repository ที่ใช้ซอฟต์แวร์แบบเปิด Dspace ในการ
บริหารจัดการการจัดเก็บและค้นคืน

**Virginia Polytechnic Institute & State University : Electronic Theses &
Dissertations : VT ETDs** <http://scholar.lib.vt.edu/theses/>
ให้บริการวิทยานิพนธ์ปริญญาโท และ เอก ของ สถาบัน ราว 10,609 เรื่อง

โปรดติดตามรายละเอียด เรื่อง แหล่งสารสนเทศแบบเปิด OA. ในวารสารเนคเทค ฉบับ ปี 2551